

LAKIALOITE 41/2012 vp

Laki rikoslain 21 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

Poikalasten uskonnollisin perustein suoritettun ympärileikkauksen laillisuus on ollut juridisen pohdinnan alaisena jo monen vuoden ajan. Eri oikeusasteissa on lukuisia kertoja otettu kantaa tapauksiin, joissa poikalapselle on ei-lääketieteellisin perustein suoritettu ympärileikkaus. Ennakkotapauksena poikien ympärileikkausten laillisuudesta pidetään pahoinpitelysyytettä koskenutta tapausta KKO:2008:93, jossa oikeus katsoi, ettei muslimipojalle uskonnollisista syistä järjestetty ympärileikkaus ollut lainvastainen. KKO myönsi kyllä, että ympärileikkaus, "jolla peruuttamattomasti poistetaan tervettä kudosta, merkitsee puuttumista asianomaisen henkilön ruumiilliseen koskemattomuuteen" ja että se josain määrin kipua aiheuttavana "näyttäisi lähtökohtaisesti täyttävän pahoinpitelyrikoksen ulkoisen tunnusmerkistön joko sen perusmuodossa tai — — sen lievässä tekemuodossa". KKO päätyi kuitenkin pitämään poikien ympärileikkauksen taustalla olleita uskonnollisia, kulttuurisia ja sosiaalisia syitä sellaisina perusteina, jotka oikeuttivat syytteessä olleen henkilön menettelyn "huolimatta siitä, että se lähtökohtaisesti täyttää pahoinpitelyn tai ainakin lievän pahoinpitelyn ulkoisen tunnusmerkistön". Lisäksi KKO arvioi lapsen vanhempien uskonnolliset intressit painavammaksi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa suojatun henkilökohtaisen koskemattomuuden, vaikka totesikin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) oikeuskäytännöstä, että "suhteellisen vähäinenkin lääketieteellinen toimenpide voi merkitä

perusoikeuksien loukkausta, jos se tehdään ilman asianmukaista suostumusta".

Tyttölasten ympärileikkaus tulkitaan sitä vastoin Suomen rikoslain (39/1889) 21 luvun 6 §:n mukaan törkeäksi pahoinpitelyksi, kuten myös KKO:2008:93 osoittaa. On juridisesti kestävä tontti, että poika- ja tyttölapset asetetaan oikeudellisessa tarkastelussa eriarvoiseen asemaan heille suoritettun ympärileikkauksen lainmukaisuutta arvioitaessa. Suomen perustuslain (731/1999) 7 § takaa jokaiselle henkilölle oikeuden henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Tämä perustuslain kohta on universaalin jakamattoman ihmisarvoisen elämän perusta, eikä sitä voida sivuuttaa vetoamalla uskonnollisiin traditioihin tai normeihin ja näin sallia ympärileikkauksen kaltaisten rituaalien suorittamista pienelle lapselle. Perustuslain 11 § turvaa uskonnonvapauden, joten tästäkin näkökulmasta poikalapsille suoritettu ympärileikkaus peruuttamattomana toimenpiteenä on ongelmallinen. Alaikäisellä lapsella ei ole mahdollisuutta vajaavaltaisena toteuttaa tosiasiallisesti uskonnonvapauttaan, vaan ympärileikkaus järjestetään käytännössä aina vanhempien tahdosta. Henkilökohtaisen identiteetin kehittymisen ja kulttuuriyhteisöön sitoutumisen kannalta voidaan myös asettaa kyseenalaiseksi KKO:n vuonna 2008 tekemä ratkaisu. Valtiovaltan olisi syytä harrastaa pidättyväisyyttä yksilön uskonnollisen vakaumuksen tukemisessa erivapauksilla.

Suomen Lääkäriliiton poikien ympärileikkauksista koskevan lain käsittelyn aikana antaman

lausunnon mukaan muista kuin lääketieteellisistä syistä tehtävä ympärileikkaus ei ole sairauden hoitoa eikä terveyden edistämistä, eikä se kuulu suomalaiseen terveydenhoitojärjestelmään. Lääkäriliiton mukaan lääkäriä ei voida velvoittaa eettisistä syistä toteuttamaan uskonnollista rituaalia, jolla ei ole potilaalle terveydellistä hyötyä. Julkisia varoja on lisäksi saman lausunnon mukaan kyseenalaista käyttää rahoittamaan erityisryhmien uskonnollisia käytäntöjä. Kestävin ratkaisu olisi edellä mainituin perustein säätää alle 15-vuotiaalle lapselle sukupuolesta riippumatta ei-lääketieteellisistä syistä järjestetty ympärileikkaus lainvastaiseksi, jolloin sekä ympä-

rileikkauksen järjestäjä että sen suorittaja olisi tuomittava sakkoon tai vankeuteen. Suomen valtion tavoitteena on oltava se, että uskonnolliset yhteisöt luopuisivat alaikäisille suoritetuista uskonnollisista ympärileikkauksista ja antaisivat yksilölle riittävän kypsän iän saavutettuaan aidon valinnanvapauden ympärileikkauksen mahdollisesta teettämisestä oman vakaumuksensa perusteella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 21 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään rikoslain (39/1889) 21 lukuun uusi 7 a § seuraavasti:

21 luku

Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista

7 a §

Ilman lääketieteellisiä perusteita suoritettun ympärileikkauksen järjestäminen

Joka järjestää viittatoista vuotta nuoremmalle lapselle ilman lääketieteellisiä perusteita ympä-

rileikkauksen tai osallistuu sen suorittamiseen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ilman lääketieteellisiä perusteita suoritettun ympärileikkauksen järjestämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2012

Vesa-Matti Saarakkala /ps
Olli Immonen /ps
Jari Lindström /ps
Lea Mäkipää /ps
Kimmo Kivelä /ps
Maria Lohela /ps

Johanna Jurva /ps
Lauri Heikkilä /ps
Matti Mölsä /ps
Reijo Hongisto /ps
Teuvo Hakkarainen /ps
Ritva Elomaa /ps

LA 41/2012 vp — Vesa-Matti Saarakkala /ps ym.

Ismo Soukola /ps
Kauko Tuupainen /ps
Juho Eerola /ps
Jussi Niinistö /ps
Kaj Turunen /ps

Jussi Halla-aho /ps
Ari Jalonen /ps
Hanna Mäntylä /ps
James Hirvisaari /ps